

Prírodné materiály

Korok – mäkký a príjemný ako sám domov

Odborníkov na korok zo spoločnosti Trems korok očaril svojou originalitou. „Oslovila nás kvalita. Korok nie je obyčajný sortiment v porovnaní napríklad s laminátmi, ktorých je na trhu mnoho, korok je kvalitný a výnimočný produkt.“

V seriáli *Stavíme z prírodných materiálov* sme sa v predchádzajúcom čísle v rozhovore s interiérovou dizajnérkou Veronikou Kotradyovou dozvedeli o dôležitosti prírodných materiálov v našich príbytkoch. Odborníci na drevo a hlinu vysvetlili, prečo je dom s použitím týchto materiálov zdravý. Do tretice nám špecialisti na korok a prírodné linoleum, Miriam Macejková a Ing. Alexander Frank zo spoločnosti Trems s. r. o., porozprávali o počite domova vďaka korku, ktorý je teplý, mäkký, príjemný a zdravý.

text a foto: Zuzana Matúšová Girgošková • www.lifereset.sk

Korok je rovnako ako drevo stopercentný prírodný a ekologický produkt. Z čoho korok získavame a čo to vlastne je?

Korok je kôra z korkového duba, ktorá sa spracúva lúpaním. Preto, že sa táto kôra len olúpe a nevytína sa celý strom, je to obnoviteľný, ekologický materiál. Strom zregeneruje a kôra mu jednoducho opäť dorastie. Samotné lúpanie sa robí raz za deväť rokov, a to až po 30 rokoch rastu stromu, pričom priemerne sa korkový dub dožije asi 200 rokov. Tieto stromy rastú hlavne v Portugalsku a Španielsku. Korok ako produkt, ktorý poznáme, sa získava rôznymi technikami: drvením, prekladaním a lisovaním tejto kôry.

Korok má univerzálne využitie. V ktorých odvetviach má uplatnenie?

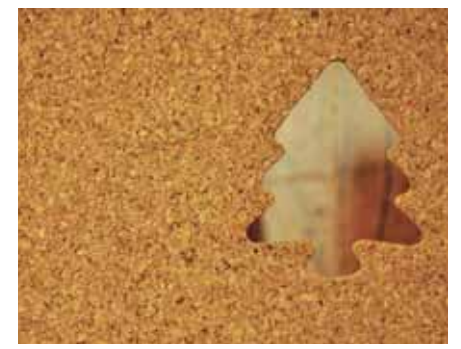
V mnohých, od priemyslu cez stavebníctvo či domácnosti. Hoci sa vo svete využíva vyše sto rokov, u nás je korok napriek svojím vzácnym vlastnostiam málo známy. V priemysle ako izolačný a antivibračný materiál. Antivibračný vďaka pamäťovej vlastnosti, čo znamená, že po stlačení sa vráti do pôvodného tvaru. V stavebníctve napríklad ako izolácia, či už ako sypaná drvina alebo izolačná doska. Môže sa pridávať priamo do omietok, farieb alebo ako výplň v dutinách stien a to aj exteriérových. Vydri veľké namáhanie poveternostnými podmienkami. Neprekáza mu voda. Jeho životnosť je okolo 70 rokov bez straty vlastností. Ak ho použijete na izoláciu v priečke, zostane vám bezo zmeny, dá sa povedať, že navždy. Na rozdiel napríklad od polystyrénu, ktorý degraduje a časom prichádza o izolačné vlastnosti. Na druhej strane, nástupná cena je vyššia.

Keď sme pri polystyréne, ľudia dnes už začínajú siahnuť aj po alternatívnych možnostiach zatepľovania s cieľom zdravšieho bývania. Dá sa korok využiť aj na klasické zateplenie?

Áno, dá sa, a to rôznymi spôsobmi. Napríklad priamo do výplne priečok, ako sme už hovorili, alebo korkovými doskami – tak ako polystyrénom či minerálnou vlnou. Jeho výhoda je, že dom zateplený korkom dýcha. Preto je vhodný na zateplenie hlavne starých domov, ktoré majú problém s vlhkosťou, alebo inak povedané, potrebujú dýchať. Korok je paropriepustný, kým polystyrén vlhkosť neprepúšťa. Minerálna vlna zas pri kontakte s vodou stráca svoje vlastnosti. Opäť však treba rátať s vyššou investíciou, ktorá je jednorazová a pri záchrane pamiatok sa oplatí.

Korok sa používa v podlahách, v zátkach na vínové fľaše a ešte aj v stavebníctve. Aké vlastnosti umožňujú jeho rôznorodé využitie?

Najznámejší korkový produkt na svete je práve zátka na vínové fľaše. No využíva sa aj v obuvníctve, na výrobu ortopedických topánok alebo pre domácnosti v podobe rôznych podložiek pod poháre a iný riad. To všetko vďaka štruktúre a chemickému zloženiu bunkových membrán. Každý kubický centimeter obsahuje okolo 30 miliónov buniek, ktoré vyplňajú vzduch. Ten tvorí asi polovicu objemu, preto má výborné tepelnoizolačné vlastnosti. Už sme hovorili, že reguluje vlhkosť v miestnosti podobne ako hlina. Ortopédi ho odporúčajú ľuďom, ktorí majú problémy s kĺbmi, pretože je mäkký a vhodný na kráčanie – či už v topánkach z korku alebo po korkovej podlahe. V neposlednom rade je málo horľavý.

Korok síce nie je náš domáci materiál, no má veľmi podobné vlastnosti ako u nás preferované drevo

Výsledná textúra korku vzniká technikou prekladaní, lámání a lisování různých vstiev kôry korkového duba

Jeho zložkami sú suberín (pôsobí ako prírodný repelent – odpudzuje hmyz) a vosk, ktoré neprepúšťajú tekutiny ani plyn, preto korok ani po stáročia nevytlačilo z vinárstva nič iné.

Korok v interiéri je rovnako zdravý ako drevo či hlina. Ktoré jeho vlastnosti pozitívne vplyvajú na zdravie človeka?

Je antimikróbný, antibakteriálny a antistatický. Ak si to rozmeníme na drobné, tak je vhodný pre alergikov, pretože nedrží prach a roztoče. To isté platí aj v prípade plesní. Keďže má všetky spomínané vlastnosti, a teda aj antibakteriálnosť, jeho údržba je veľmi jednoduchá. Na čistenie stačí iba vlhká handra, žiadne čistiace prostriedky netreba. Lahkou údržbou sa šetrí životné prostredie aj peniaze. Navyše, pretože je mäkký a teplý, je príjemný na dotyk. V priestore vytvára aj akustickú pohodu, lebo tlmí hluk. Rovnako pozitívne vlastnosti má aj prírodné linoleum. Používa sa vyslovene v priestoroch, ako sú nemocnice či materské školy, kde sa maličké deti hrávajú často na zemi.

Pod linoleom si ľudia často predstavujú klasické panelákové lino. Nie je to však to isté...

Prírodné linoleum tvorí drevitá múčka, vápenc, lanový olej, živica, prírodné pigmenty, juta, preto je to opäť stopercentný prírodný produkt. Používalo sa ešte predtým, ako ho vytlačilo PVC, ktoré bolo za socializmu veľmi obľúbené hlavne pri výstavbe panelákov. Prírodné linoleum sa zrodilo v druhej polovici 19. storočia. Môžeme ho vidieť v starých slovenských filmoch z prvej republiky nakrúcaných

v budovách. Bohužiaľ, PVC sa často zamieňa s prírodným linoleom, pretože sa mu hovorilo tiež lino. V socializme bol jeho menovec na výrobu rýchly a lacnejšou náhradou. Pritom ide o dva úplne odlišné materiály. PVC je cenovo dostupnejšie, no prírodné linoleum má všetky už spomínané pozitívne vlastnosti ako korok. Výskumy napríklad dokázali, že linoleum nevytvára podmienky na život baktérií salmonely. Aj preto je samozrejmosťou v rôznych zdravotníckych či sociálnych zariadeniach. PVC je polyvinylchlorid, umelo vyrobený plastický polymér. Dnes sa o jeho prchavých látkach často diskutuje v súvislosti s vplyvom na zdravie. Naopak, prírodné linoleum vonia.

Vráťme sa ku korku, o ktorom sme si povedali už množstvo pozitív. Aké sú však jeho nevýhody?

Korok je síce veľmi odolný a podľa techniky spracovania znáša vysoké záťaž, no jeho nevýhodou je, že ho môžu poškodiť ostré predmety. Neodporúča sa preto vo vstupných halách, kde ho môžu poškrabať kamienky. V kuchyni si treba dávať pozor na to, aby nám na podlahu nepadli ostré predmety. Korku sa pri nejakom reze ostrým predmetom nič nestane, no naruší sa vrchná dizajnová – pohľadová vrstva. Ak však nedôjde k výraznému mechanickému poškodeniu, korok vydrží desiatky rokov. Navštevujem príbytky, v ktorých majú korkové podlahy tridsať rokov a vyzerajú absolútne bezo zmeny. Výhodou je, že sa dá rovnako ako drevo prebrúsiť a opäť oživiť. Je to výhradne pozitívum prírodných materiálov.

Ako sme spomínali, korok je výborný izolant a teplý materiál. Je vhodný pri podlahovom vykurovaní?

Prírodné linoleum môže mať rôzne farebné úpravy

Korok je vhodný, aj keď znižuje prestup tepla, ale preto, že je prírodný materiál, všetko teplo, ktoré dostane, vie aj odovzdať, a tak spĺňa všetky štandardy na použitie podlahového kúrenia.

Na podlahu môžeme použiť klasické korkové dlaždice alebo korok v podobe plávajúcich podláh s klikacím systémom. Aké sú prednosti a nevýhody každého z nich?

Lepené korkové podlahy sú náročnejšie na kladenie, pri podlahovom kúrení zabezpečujú lepší prestup tepla a sú lacnejšie. Naproti tomu kladenie plávajúcich podláh spájaných zámkovým systémom Uniclic je síce jednoduchšie, ale produkt je drahší. Aj plávajúca forma podlahy je certifikovaná pre podlahové vykurovanie. No vzniká pod ňou vzduchová medzera a zároveň hrúbka materiálu zhoršuje prestup tepla oproti lepeným formám. Šikovnejší domáci majster zvládne oba spôsoby kladenia korku. Ak použije predpísané postupy, odporúčané lepidlá, ošetrovanie korku, má rovný povrch, jediné, čo mu hrozí, je, že mu to bude trvať dlho ☺.

Niektorí ľudia majú voči korku predsudky. Poznajú ho ešte z dávnych čias a tvrdia, že sa do moderných interiérov nehodí. Plávajúce systémy dnes už ani zďaleka nevyzerajú ako korkové podlahy pred dvadsiatich rokov. Môžu mať aj klasické korkové dlaždice moderný dizajn?

Dokonca pri lepených dlaždicach je väčšia variabilita ako pri plávajúcej podlahe. Na objednávku si môžete dať vyrobiť dlaždice rôznych rozmerov, so skosenými hranami a vďaka pigmentom rôzne farebné úpravy. Dekor vzniká lepením, prekladáním a lisovaním kôry, ktorá môže vyzerať rôzne, podľa toho, či ide o kôru pri kmeni

Najznámejší korkový produkt na svete je zátka na vínové fľaše.

stromu alebo vrchnú vrstvu. Je to prírodný produkt so svojou vlastnou textúrou, no napriek tomu vie mať veľmi atraktívny a moderný vzhľad.

Korok sa používa aj ako obklad. Na aké povrchy ho môžeme použiť? Vzhľadom na jeho vodeodolnosť je vhodný aj do kúpeľní namiesto keramiky?

Bežne sa korkový obklad používa ako dekoratívny prvok v halách, chodbách a izbách, prípadne ako zateplenie pri posteliach. Je však nutné zväziť povrchovú úpravu korku vzhľadom na namáhanie. Ako o stopercentnej náhrade za keramické obklady nemôžeme hovoriť. V špecifických prípadoch a s kvalitnou povrchovou úpravou je možné korok použiť aj vo vlhkom prostredí. Treba mať na pamäti, že je to prírodný materiál veľmi podobný drevu a v kontakte s vodou určité množstvo absorbuje a potom ho aj vydá. Samotnému korku voda neublíži, ale hrozí, že pri zle utesnených prechodoch a spojoch prejde za korkový obklad a poškodí podklad pod ním. Voda sa takisto „podpíše“ na vzhľade. Napríklad dizajnová vrstva môže zdegradovať.

Korok odoláva plesniam aj vlhkosti. Musí byť na použitie do kúpeľne špeciálne ošetrovaný?

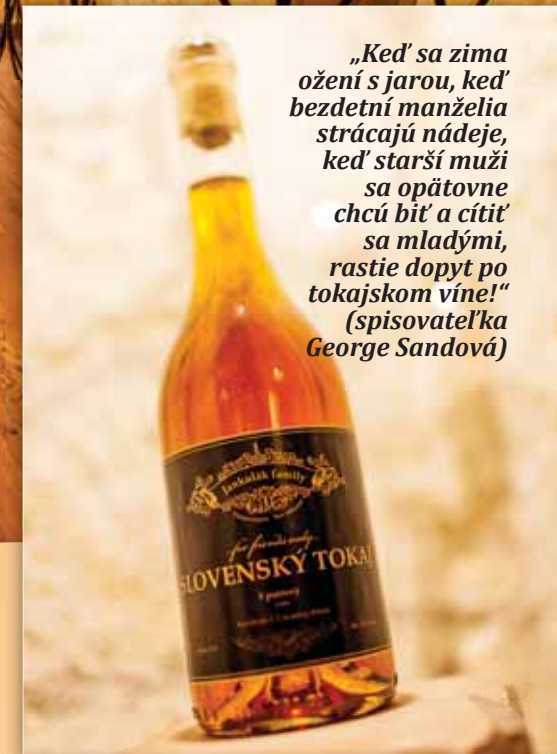
Ak by sme tento materiál už chceli použiť do kúpeľne, je nutné ho kvalitne ošetriť. Buď prírodnými spôsobmi ošetrenia voskom či olejom, ktoré vytvárajú na povrchu vodoodpudivý film, alebo elastickými lakmi. Elasticita laku je pri korkoch nutná preto, že korok je pružný a má tvarovú pamäť. Pri záťaži sa stlačí a po uvoľnení sa vráti do pôvodného stavu, preto potrebuje mať úpravu, ktorá je rovnako prispôsobivá.

Na záver trochu taká filozofická otázka. Ako je možné, že napriek tomu nespornému množstvu pozitív nenachádza korok v našich domácnostiach až také uplatnenie?

Mladí ľudia túžia po novinkách, ktoré ponúka trh. „In“ sú minimalistické interiéry s použitím moderných materiálov. Čím sú však starší – a hlavne po založení rodiny –, vracajú sa späť k tradičným materiálom, ktoré sú hlavne zdravšie. Kto sa zaujíma o zdravé bývanie, cestu k prírodným materiálom si nájde. No faktom je, že na Slovensku je spomedzi prírodných materiálov najpreferovanejší náš tradičný – drevo. Menej ľudí vie o korku. Do domu si ho dávajú skôr ľudia, ktorí ho už mali, niekde ho videli alebo ho poznajú ešte z čias socializmu. Pritom pre jeho dnes už modernú úpravu a skutočne vynikajúce vlastnosti vie pocit domova navodiť ako v moderných, tak aj v tradičných, rustikálnejších interiéroch. ■

Prvá tokajská pivnica GRAND BARI na ORAVE

„Keď sa zima ožení s jarou, keď bezdetní manželia strácajú nádeje, keď starší muži sa opätovne chcú biť a cítiť sa mladými, rastie dopyt po tokajskom víne!“ (spisovateľka George Sandová)

Pomaly je tomu rok, čo hotelový rezort ORAVSKÝ HÁJ v spolupráci s vinárskou spoločnosťou GRAND BARI otvoril prvú tokajskú pivnicu na Orave. Jej výnimočnosť spočíva v tom, že dovezli tam tu, resp. tufitový kameň sopečného pôvodu z Tokaja.

Tokajské víno má osobitné postavenie medzi slovenskými vínami. Je jasné, priehľadné, má charakteristický buket, chuť a je žltohnedej až zlatej farby, čo spôsobujú flavóny. Je dôležité spomenúť, že tokajské vína majú antioxidačné vlastnosti, konkrétne Furmint. Jeho účinky na ľudský organizmus už v minulosti zaujímalo mnoho lekárov. O tom, v akej miere bolo kedysi rozšírené liečenie vínom, najmä tokajským, hovorí kniha „Chirurg“ napísaná v rokoch 1650 – 1678. Je uložená v Tokajskom múzeu v Tokaji (Maďarsko) a uvádza 1960 druhov liečby ľudí a zvierat, z ktorých v každej tretej liečbe základnou surovinou bolo tokajské víno.

Od začiatku roka sa v priestoroch tokajskej pivnice GRAND BARI uskutočnilo viacero degustácií. Okrem toho, že tam ponúkajú svoje excelentné ROYAL CUVEE zo Chateau GRAND BARI hostia mohli ochutnať napríklad aj Karpatskú Perlu z Malokarpatského regiónu, zúčastniť sa soirée - snúbenie jedla a vína s Eleskom, ochutnávky argentinských vín či vín z pivnice Orechová alebo Mira Dudu, degustovať vína z Nitrianskej vinohradníckej oblasti spoločnosti Vinidi alebo z rodinného vinárstva zo Šenkvic spoločnosti Repa winery. Poslednou ochutnávkou roka budú stredoslovenské vína spoločnosti Domin & Kušický.

Víno ako nápoj objavila milenka perského kráľa Jamshee-eda, ktorá trpela na migrény a nespavosť. Zo zúfalstva chcela spáchať samovraždu vypitím

zkvasených zbytkov hrozna. Miesto smrti sa jej stav však podstatne zlepšil, a kráľ preto vykvasenú hroznovú šťavu vyhlásil za „Kráľovskú medicínu“.

Tokajské vína majú preukázateľne liečivý účinok a v stredoveku sa užívali ako: „Universalis Vera Medicina“. Už francúzsky kráľ Ľudovít XV. svojej milovanej Madame de Pompadour ponúkal tokajské víno so slovami „Vinum regum, rex vinorum“ – víno kráľov, kráľ vín a zďaleka nebol prvým objaviteľom neopakovateľnej chute a arómy tokajského skvostu. Milovali ho aj jeho pradeda kráľ Ľudovít XIV. známy aj ako Kráľ Slnka, ruský cár Peter I. či ruská cisárovná Katarína. Básnik J.W.Goethe ho nazval ohnivým vínom duše, a neodolali mu ani francúzsky spisovateľ Voltaire, skladatelia Schubert, Liszt i Ludwig van Beethoven. Ba ani Napoleon, Cromwell, František II. Rákóczi a cisárovná Sisi. Osobný lekár Márie Terézie Sweeten ho pre cisárovnú predpisoval na každý deň a v lekárňach ho predávali pod názvom „Vinum Tokaiense Passum“ ako liek proti zimnici, zápalu, chudokrvnosti a nechutenstvu. Tokajské víno pili dokonca aj jej papagáje. Pápež Benadik V. Márii Terézii za darované tokajské víno ďakoval týmito slovami: „Buď požehnaná zem čo ťa rodí, buď požehnaná žena, čo ťa zasia, nech som požehnaný aj ja, pretože ťa pijem“.

V roku 1909 bolo tokajské víno s názvom „Vinum tokajense passum“ zahrnuté do tretieho vydania Viedenského liekopisu v roku 1909. V liečivých účinkoch vína ľudia verili už oddávna a s vínom sa spája množstvo zaručených receptov na posilnenie zdravia. Starogrécky názov pre víno „nektar“ znamená „uniknúť smrti“. Súčasný záujem lekárov o víno nie je náhodný. V roku 1979 vyšla prvá zásadná prielomová práca A.Selwyna St. Legera, ktorá ukázala, že existuje jednoznačný vzťah medzi pitím vína a úmrtnosťou na infarkt myokardu.

Tokajská pivnica v ORAVSKOM HÁJI vás čaká. Je vhodná na príjemné rodinné oslavy, spoločenské posedenia, obchodné stretnutia a degustáciu vín spoločnosti GRAND BARI.

- aja -

Viac info aj na www.oravskyhaj.sk a www.grandbari.sk